

Från vänskap till partnering

av Bengt-Åke Wennberg

Under senaste helgen har jag mött överväldigande tecken på vänskap. Inte den ytliga vänligheten utan den djupa formen av vänskap. Inte bara mot mig utan också mellan dem jag besökt, mött och talat med.

Existensen av denna vänskap inspirerade mig till denna nyårsblogg. Tänk om samma stämning av äkta och djup vänskap kunde vara förhärskande också i arbetslivet, samhället och världen!

Så kom jag då att tänka på Sacharias Votinius, docent i privaträtt på Lunds Universitet, som transponerat Aristoteles beskrivning av vänskap till hur dagens överenskommelser skulle kunna se ut i arbets- och privatliv. Han kallade de principer han arbetade fram för partnerskap och jämförde dem med dagens existerande kontrakt och överenskommelser. Det var en stor skillnad. De existerande överenskommelserna var överenskommelser mellan potentiella fiender. Partnerskap var överenskommelser mellan vänner. Jag har kallat Votinius principer för **partnering** då ordet partnerskap för tankarna till samkönade äktenskap vilket begränsar användningen.

Min bestämda uppfattning är att de vänskapsrelationer, som Votinius talar om, inte handlar om enskilda individers moraliska värderingar som så många tror. Jag tror istället att det just är en sorts stämning. Den kan höras och kännas – så som jag gjorde i helgen. Det handlar om att personerna lärt sig att inte spela falskt. Som jag ser det är därför partnering en **kunnighetsfråga** – något man kan lära sig, och något som man kan öva upp. Ingen är i detta avseende helt omusikalisk. Jag tror att förmågan till vänskap och partnering är djupt förankrad i vår mänsklighet.

Jag har efter lång erfarenhet och många försök förstått att människan inte främst tillägnar sig förmågan att leva väl med andra genom predikningar och moralkakor och styrning uppifrån – det jag kallat HPR (hierarki, paternalism och regelstyrning). Vi lär oss förmågan på ett helt annat sätt. Den utvecklas istället genom så kallade **utforskande samtal**.

När de utvecklande samtalen saknas och förmågan till partnering inte räcker till så uppstår det lidande och den bristande välfärd som vi så bittert klagat över. Jag har skrivit en artikel om detta

som [kan laddas ner här](#). Men detta är förstas varken en ny eller revolutionerande upptäckt. Många har beskrivit samma sak tidigare men med andra ord.

Fler utforskande samtal behövs alltså för att vi alla skall bli bättre på partnering. Utforskande samtal är som kinder-egg. Tre överraskningar i samma. Genom **utforskandet** tillsammans, skapas det **lärande** som är nödvändigt för att de som deltar skall få ökad förmåga att **utveckla** sina relationer och sin gemensamma verksamhet. Men vad är det då för förmåga – nödvändig för ett gott samhälle – som man övar sig i? Svaret är värt att grubbla över.

I en artikel av Umair Haque – en amerikansk skribent – [som kan laddas ner här](#) går det kanske att få tag på en bit av pusslet. Umair Haque oroar sig över den framväxande amerikanska kapitalism som enligt honom får drag av samma totalitära kommunism som man i USA sedan länge med rätta varit rädda för och motståndare till. Jag avstår i denna blogg från att kommentera amerikansk inrikespolitik men Umair Haques beskrivning av "tunna" och "tjocka" värden är intressant.

Han beskriver tunna värden som sådant som ägodelar, land, aktier, pengar etc. När vi konsumerat dem försvinner de. Sådana värden kan en individ **ta** från en annan. Vissa individer kan därför skaffa sig mycket av dem medan andra inte får någonting. Tjocka värden är sådana värden som människor kan **ge** till varandra. Vi konsumerar dem samtidigt som vi gemensamt producerar dem. De är därför inte individens egna. Värdet av dem ligger **mellan oss**. Exempelvis lycka, förtroende, självförverkligande, stolthet, hederlighet etc.. Tunga värden är gemensamma och kan inte tvingas fram. De kan bara uppstå genom de deltagande individernas fria vilja och förmåga. Till skillnad från tunna värden förbrukas de inte. De kan återskapas och därmed hållas beständiga över sekler.

Mänskligheten måste ha tillgång till både tunna och tjocka värden för att leva väl. Vi måste veta hur bägge typerna av värden kan produceras. Det räcker inte med att vi bara fokuserar på de tunna värdena. Vi måste också kunna generera de tjocka. Vet vi inte det, så finns de inte. Välfärden försvinner. Att det inte finns en tillräcklig förmåga för att hantera vår tids överenskommelser och skapa tjocka värden är därför värt att oroa sig för. Kan det vara så att vi låtit oss förföras av den tekniska och omänskliga sidan av utvecklingen och glömt vad det hela är till för? Har vi tappat bort intresset för utforskande samtal? Jag hoppas inte det.

Borde inte dagens överenskommelser och sociala kontrakt bygga på partnering? Om så är fallet är det dags att se till att det blir så. Detta kan vi alla hjälpa till med.

GOTT NYTT ÅR önskar jag er alla.

Referens

Votinius S (2004): Varandra som vänner och fiender - En idékritisk undersökning om kontraktet och dess grund. Stockholm: Brutus Östlings Bokförlag Symposium.